

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

І.В. Басиста

кандидат юридичних наук, доцент
(Львівський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 343.132 : 35.081.73

ПРОЦЕСУАЛЬНІ РІШЕННЯ СЛІДЧОГО, ЩО ВИРАЖАЮТЬСЯ У ФОРМІ ПОДАННЯ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

Розглянуто проблемні питання щодо таких важливих рішень слідчого, які приймаються ним у процесі досудового розслідування і виражаються у формі подання. Щодо вказаних процесуальних рішень у наукових колах тривалий час точаться дискусії, поставити крапку в яких, очевидно, зможуть ґрунтовні наукові пошуки.

Ключові слова: слідча дія, обшук, слідчий, досудове розслідування, процесуальне рішення, процесуальна форма, подання.

Рассмотрены проблемные вопросы, касающиеся таких важных решений следователя, которые принимаются им в процессе досудебного расследования и выражаются в форме представления. О таких процессуальных решениях в научных кругах длительное время идут прения, поставит точку в которых, очевидно, призваны научные исследования.

Ключевые слова: следственное действие, обыск, следователь, досудебное расследование, процессуальное решение, процессуальная форма, ходатайство.

The article deals with the problem aspects of such investigator's important decisions that are made in the process of pre-trial investigation and are changed into a filing. The debates concerning the decisions of procedure continue unabated. Only grounded scientific researches can, eventually, stop them.

Keywords: investigation act, search, investigator, pre-trial investigation, decision of procedure, form of action, filing.

Постановка проблеми. Ми погоджуємося із О.Г. Шило та Н.В. Глинською в тому, що у реальному кримінальному судочинстві успіх розслідування кримінальної справи залежить від своєчасного

проведення необхідних слідчих дій, спрямованих на збирання доказів: проведення огляду, обшуку або виїмки з житла чи іншого володіння осіб, накладення арешту на кореспонденцію тощо. У силу того, що такі дії пов'язані із суттєвим обмеженням конституційних прав та свобод громадян, прийняття рішень щодо їх проведення віднесено до виключної компетенції суду [1, с. 232]. Оскільки ж судова практика вирішення таких подань позначається тенденцією виправданої підвищеної вимогливості суддів до їх обґрунтованості, необхідним для органів досудового розслідування є складання мотивованого подання, хоча б і з позиції перспективи вчасного розкриття злочину та наявної можливості встановлення об'єктивної істини. Висвітленню сучасного стану прийняття слідчим рішень, що мають форму подання, та виробленню пропозицій щодо удосконалення чинного законодавства із розглядуваної проблематики присвячена дана стаття.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проблемам прийняття та оформлення процесуальних рішень присвячені монографічні дослідження С.С. Алексєєва, Р.С. Белкіна, В.М. Горшеньова, Ф.А. Григор'єва, А.П. Гуляєва, А.Я. Дубинського, В.О. Коновалової, П.А. Лупинської, Я.О. Мотовиловкера, Ю.І. Новика, С.І. Цветкова, П.С. Єлькінд та інших авторів. Однак питання теоретичних основ для прийняття слідчим рішень, що мають форму подання, містить низку дискусійних аспектів, на які нами буде акцентовано увагу в даній статті.

Метою цієї статті є визначення теоретичних основ прийняття слідчим рішень, що мають форму подання, та висловлення авторського бачення щодо тлумачення таких рішень.

Виклад основного матеріалу. У формі подання виражаються процесуальні рішення слідчого щодо затримання обвинуваченого; доставляння в суд під вартою для вирішення питання про взяття під варту; обрання запобіжного заходу у вигляді взяття під варту; продовження строку тримання під вартою; обшуку житла; огляду житла чи іншого володіння особи; примусової виїмки; виїмки документа виконавчого провадження; виїмки документів, що становлять державну та/або банківську таємницю; накладення арешту на кореспонденцію та зняття інформації з каналів зв'язку; усунення причин і умов, які сприяли вчиненню злочину. Означені рішення слідчого вимагають підготовки так званого «прохального» документа – подання, тому остаточне рішення щодо проведення певної процесуальної дії чи застосування заходу примусу може бути прийняте лише судом (за винятком подання про усунення причин і умов, які сприяли вчиненню злочину).

Якщо проаналізувати практику ухвалення означених рішень, то можна констатувати, що найстрашнішим бичем правоохоронної системи України були і до сьогоднішнього дня залишаються, як впевне-

ний Д.П. Фіолевський, слідчі ізолятори й ізолятори тимчасового тримання, де місяцями, а то і роками перебувають особи, обвинувачувані у вчиненні злочинів, вина яких ще не доведена. Умови тримання арештованих там настільки жахливі, що часом люди готові визнати будь-яку провину, аби скоріше стати перед судом. Таке становище йде врозрід з конституційними деклараціями України та моральними принципами українського суспільства. Це також суперечить деонтологічним стандартам МАЮ й іншим міжнародним документам, що вимагають поваги до затриманих, їх людської гідності та недопущення знущань і катувань. Одним із головних завдань судово-правової реформи є концептуально змінити підхід до інституту тимчасової ізоляції особи, обвинувачуваної у вчиненні злочину. Необхідно радикально змінити правовий, морально-правовий підхід держави до досудового слідства та морального змісту тимчасової ізоляції обвинувачуваних на період слідства. Взяття обвинувачуваного під варту і його тимчасова ізоляція мають на меті позбавити підозрюваного, обвинувачуваного можливості переховуватися від слідства або перешкоджати розслідуванню злочину. Ця міра не повинна розглядатися слідчим як спосіб прихованого від громадськості тиску на особистість, застосування недозволених засобів. Конституція України і КПК зобов'язують слідчого при обранні запобіжного заходу виходити з основної тези презумпції невинуватості. Безконтрольне і масове використання тримання під вартою як запобіжного заходу, застосування його без усякої до того необхідності переросло в антидержавну й антигромадську тенденцію і перетворило слідчі ізолятори в місця незаконного позбавлення волі в гіршому розумінні цих слів. Внесення змін до чинного КПК, відповідно до яких розв'язання питання про арешт остаточно передано у провадження судів, формально вирішило проблему дотримання прав обвинувачуваних. З правового погляду питання одержало своє законодавче вирішення. Однак з позиції вимог юридичної етики може відбутися те, що, за словами В. Ульянова (Леніна), було формою законною, а за своєю суттю – знущанням. Неприпустимі за міжнародними стандартами умови в слідчих ізоляторах певною мірою сприяють збереженню серед окремих слідчих тенденції до використання цих умов тримання для досягнення бажаних, але не завжди праведних цілей. Виправдання підсудного, що тривалий час перебував під вартою, в разі недоведеності обвинувачення, відповідно до ст. 440¹ ЦК України, має відчутні наслідки для держави у вигляді відшкодування матеріальної і моральної шкоди. Радянське законодавство не знало інституту моральної шкоди, а тим більше його відшкодування. На той час панував пропагандистський «вислів»: людське життя і здоров'я безцінні. У продовження цієї декларативної посилки існував закон, на підставі якого сотні тисяч безневинно засуджених

людей і реабілітованих після відбуття тривалих термінів у таборах як компенсацію одержували двомісячний заробіток. З погляду законності того часу слідчий не відчував на собі наслідків реабілітації. Формально це було правильно, тому що вирoki виносили суди. За нових умов слідчий має самокритично і відповідально підходити до обрання запобіжного заходу, не розраховуючи на келійне розв'язання питання з прокурором щодо погодження подання та його підтримку в суді [2, с. 88-89].

Тобто можна стверджувати, що особливого значення дотримання вимоги обґрунтованості набуває щодо рішень, які пов'язані із суттєвим обмеженням особистої недоторканності учасників кримінального процесу, зокрема обрання щодо підозрюваного, обвинуваченого запобіжного заходу у вигляді взяття під варту. КПК не містить вимоги щодо обґрунтованості подання слідчого про застосування запобіжного заходу у вигляді взяття під варту. Тому досить поширеною є практика «циткування слідчим» диспозиції ст. 148 КПК, а саме мотивування подання переліком стандартних підстав застосування будь-якого запобіжного заходу – вказівка на те, що „в матеріалах справи є достатні підстави вважати, що, перебуваючи на волі, підозрюваний, обвинувачений може ухилитися від слідства та суду, перешкодити встановленню істини по кримінальній справі, продовжити злочинну діяльність, а також з метою забезпечення виконання процесуальних рішень...» – це один варіант. Другий варіант, коли в поданні слідчий посилається лише на те, що особа затримана за підозрою у вчиненні злочину, який є особливо тяжким та за який може бути призначене покарання у вигляді позбавлення волі на строк більше трьох років. Нагадаємо, що відповідно до чинного кримінально-процесуального законодавства (на відміну від раніше діючого) обрання арешту на підставі одного лише факту вчинення тяжкого злочину не допускається. Відповідно до ст. 150 КПК України тяжкість вчиненого злочину є лише однією з обставин, що враховуються слідчим і судом при обранні будь-якого запобіжного заходу, поряд з іншими обставинами, перелік яких наведений у даній статті. На це прямо вказано в рішенні Конституційного Суду України від 8.07.2003 р. у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України про відповідність Конституції України (конституційність) положень ст. 150 Кримінально-процесуального кодексу України щодо тяжкості злочину (справа про врахування тяжкості злочину при застосуванні запобіжного заходу) [3, с. 48-54]. Отже, жоден з варіантів обґрунтування не є правильним, оскільки подання слідчого має бути підтверджено шляхом наведення в його описово-мотивувальній частині фактичних даних, що свідчать, з одного боку, про обґрунтованість підозри або обвинувачення певної особи у вчиненні злочину, а з іншого – про реальність можливої негативної поведінки підозрюваного чи обвинуваченого в разі його залишення на волі. І це не просте побажання, а необхід-

ність [1, с. 229–230].

Підтвердженням наведеного вище є рішення Європейського суду із приводу необґрунтовано тривалого тримання особи під вартою у грудні 2007 р. Суд ухвалив рішення на користь заявника по справі „Ткачов проти України”. На підтвердження свого висновку щодо невідповідності строку тримання заявника під вартою, що становив 2 роки та 16 днів (Уряд вважав – 6 місяців та 22 дні), стандарту розумного строку Європейський суд вказав: "на додаток до серйозної підозри в постанові прокурора про взяття заявника під варту також містилося посилення на наявність ризику втечі заявника та його переховування від правосуддя в разі його звільнення. Проте прокурор обмежився повторюванням формальних підстав для взяття під варту, зазначених у ст. 148 КПК. Ці підстави були викладені без будь-якої спроби продемонструвати, яким чином вони стосуються справи заявника. Крім того, ні можливість втечі, ні можливість перешкоджати слідству не були зазначені в наступних постановках про продовження строку тримання під вартою під час досудового слідства до шести місяців... Таким чином, навіть якщо такі ризики містилися в першій постанові про взяття під варту, Суд не може оцінити, чи продовжували вони виправдовувати позбавлення заявника свободи протягом усього періоду, що розглядається" [4, с. 289-295].

В абзаці 3 п. 2 Рішення Конституційного Суду України від 27 жовтня 1999 р. № 9-рп/99 зазначено, що кримінальна відповідальність передбачає офіційну оцінку відповідними державними органами поведінки особи як злочинної. Підставою кримінальної відповідальності є наявність у діяннях особи складу злочину, передбаченого кримінальним законом. Це форма реалізації державою правоохоронних норм, яка в кінцевому підсумку полягає у застосуванні до особи, що вчинила злочин, конкретних кримінально-правових заходів примусового характеру через обвинувальний вирок суду. У цьому ж Рішенні Конституційний Суд України на підставі здійснення системного аналізу норм КПК (статей 147, 242, 246 та ін.) дійшов висновку, що притягнення до кримінальної відповідальності як стадія кримінального переслідування починається з моменту винесення слідчим постанови про притягнення особи як обвинуваченого і пред'явлення їй обвинувачення (абз. 4 п. 3). На підтвердження висновку про те, що у зміст терміна «притягнення до кримінальної відповідальності» вкладається факт пред'явлення особі обвинувачення, Конституційний Суд України наводить існування передбаченої ст. 174 КК України кримінальної відповідальності особи, яка провадить дізнання, слідчого або прокурора за притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності з корисливих мотивів чи іншої особистої заінтересованості [5, ст. 71].

В. Зеленецький та Л. Лобойко зазначають, що тут треба звернути увагу ще на один дуже важливий для практики слідчої і судової діяль-

ності момент. Сутність його полягає в тому, що розуміння Конституційним Судом України поняття «притягнення до кримінальної відповідальності» у частині моменту притягнення (складання постанови про притягнення як обвинуваченого) не відповідає практиці Європейського суду з прав людини [6, с. 190]. У справі Екле проти Федеративної Республіки Німеччини (1982 р.) Суд постановив, що кримінальне обвинувачення може бути визначено як «офіційне повідомлення особи компетентним органом про те, що вона *підозрюється* (вид. – *Авт.*) у вчиненні кримінального злочину». У справі Фоті та інші проти Іспанії (1982 р.) суд розширив це поняття, включивши до нього «інші заходи, що припускають таку підозру, і які також можуть серйозно вплинути на положення підозрюваного». Європейська комісія і Суд вважають, що «серйозно вплинути на положення підозрюваного» можуть такі дії, як видача ордера на арешт, обшук житла, особистий обшук. З другого боку, вони вважають, що такий критерій відсутній у разі порушення поліцейського розслідування, допиту свідків, інших дій, котрі не мають безпосереднього впливу на зацікавлену особу [7, с. 32–33].

В. Зеленецький та Л. Лобойко зазначають, що оскільки Україна ратифікувала Європейську конвенцію, то судова практика в Україні має йти шляхом, визначеним Рішеннями Європейського суду з прав людини. А це означає, що початком притягнення до кримінальної відповідальності слід вважати не лише прийняття рішення про притягнення особи як обвинуваченого, а й інші моменти, пов'язані із застосуванням органами кримінального переслідування заходів, «що припускають підозру і також можуть серйозно вплинути на положення підозрюваного». Окрім зазначених у наведених Рішеннях Європейського суду видачі ордера на арешт, обшуку житла, особистого обшуку, такими заходами за чинним українським законодавством слід вважати також порушення кримінальної справи щодо особи, запобіжне обмеження (ст. 98¹ КПК); обрання щодо особи будь-якого запобіжного заходу, в тому числі й тимчасового – затримання (а не лише арешту). Усі перелічені заходи певною мірою «виявляють безпосередній вплив на зацікавлену особу». Саме тому, наприклад, законодавець передбачив право *заінтересованої особи* оскаржити постанову про порушення кримінальної справи (ст. 98² КПК). Навіть у разі якщо справу порушено за фактом вчинення злочину, але із постанови про порушення справи вбачається, що зміст постанови припускає підозру щодо певної особи. Якщо підходити із суто формального боку до тлумачення норм вітчизняного кримінально-процесуального права, то можна дійти висновку, що підозрюваний підпадає під поняття обвинуваченого в його «європейському розумінні». Для підтвердження цього висновку достатньо навести положення ч. 2 ст. 21 КПК про те, що особа, яка провадить дізнання, слідчий, прокурор, суддя і суд зобов'язані до першого допиту підозрюваного, обвинуваченого і підсудного надати

можливість захищатися встановленими законом засобами від пред'явленого обвинувачення. Що стосується обвинуваченого і підсудного, то вони дійсно захищаються від обвинувачення. Підозрюваним же є особа, якій обвинувачення ще не пред'явлене. Однак законодавець надає і підозрюваному право захищатися від обвинувачення. Цілком очевидним є те, що підозрюваний має захищатися від підозри, яку законодавець, можливо, помилково, але ототожнив із обвинуваченням, тим самим, ймовірно що і несвідомо, наблизивши норму, викладену в ч. 2 ст. 21 КПК, до сучасного європейського рівня розуміння притягнення до кримінальної відповідальності. Ефективність кримінального переслідування не слід оцінювати як низьку в тому разі, коли внаслідок встановлення у суді нових обставин, що не могли бути встановлені під час досудового розслідування, прокуророві доводиться приймати рішення про відмову від підтримання державного обвинувачення. Прийняття прокурором цього рішення за даних обставин, навпаки, свідчить про ефективність його діяльності. Непритування невинної особи до кримінальної відповідальності є таким же цінним для суспільства, як і притягнення винних до відповідальності [6, с. 191-194].

У постанові пленуму Верховного Суду України № 2 від 28 березня 2008 р. «Про деякі питання застосування судами України: законодавства при дачі дозволів на тимчасове обмеження окремих конституційних прав і свобод людини і громадянина під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, дізнання та досудового слідства» [8, с. 110-115] сформульовані певні вимоги до змісту рішень судді, що приймаються за результатом розгляду подань органів досудового розслідування. Так, зокрема, постанова суду про накладення арешту на кореспонденцію або зняття інформації із каналів зв'язку повинна бути вмотивована відповідно до вимог ст. 187 КПК. Початок перебігу строку дії дозволу, наданого судом, обчислюється з моменту підписання постанови суддею. У постанові необхідно зазначити: орган, який звернувся з поданням; зміст подання, при цьому обов'язково зазначається дата заведення оперативно-розшукової справи щодо особи (контррозвідувальної справи); дані про особу; стаття КК України, якою передбачено кримінальну відповідальність за діяння, вчинене особою, чи до якого вона готується; назва заходу, який планується здійснити за дозволом суду; номер каналу зв'язку; адреса житла чи іншого володіння особи, його належність чи задокументовані дані (у тому числі оперативні) про фактичне використання особою житла чи іншого володіння, каналу зв'язку; підстави надання дозволу, як вони передбачені Конституцією України та законами (з посиланням на них); точну назву заходу, як він передбачений чинним законодавством, і лише того, що зазначено у поданні; особа, щодо якої застосовуватиметься захід; термін застосування та його обґрунтування; орган,

який буде здійснювати оперативно-розшукові заходи. У постанові про проведення *обшуку* вказуються назва і склад суду, який розглянув подання; дані про особу, яка внесла подання; відомості про особу, в житлі чи іншому володінні якої необхідно провести обшук; точна адреса житла чи іншого володіння; якщо це автомобіль, то його марка та державний реєстраційний номер; а також дані, на підставі яких суд дійшов висновку про необхідність проведення обшуку в житлі чи іншому володінні конкретної особи. У постанові про проведення *примусової виїмки з житла чи іншого володіння* особи мають бути зазначені точні дані про предмети, які підлягають вилученню, зокрема їх опис та характеристика. Якщо ці предмети мають номери чи інші дані (наприклад, технічний паспорт), про це суд також має зазначити у постанові. Крім того, постанова має містити конкретний перелік предметів (речей, документів), що підлягають вилученню. Не допускається при цьому таке формулювання постанови, що може мати розширювальне тлумачення. Оскільки ж "вихідною базою" для розгляду судом цих питань є саме *подання* органу досудового розслідування, оскільки його якість, перш за все вмотивованість, є вирішальним фактором для прийняття суддею адекватного рішення, адже мотивування подання виконує для судді роль своєрідного орієнтира в поданих йому для ознайомлення матеріалах справи. Питання ж щодо змісту подань органу досудового розслідування залишається неврегульованим. У ч. 5 ст. 177, ч. 4 ст. 190, ч. 4 ст. 178, ч. 4 ст. 187 КПК, якими керуються слідчі, відповідні вимоги відсутні. Очевидно, що така прогалина законодавства має бути усунута. Уявляється, вимоги до мотивування подання органу досудового розслідування про проведення вказаних слідчих дій мають бути встановлені за аналогією з вимогами, сформульованими Верховним Судом України щодо постанов судді в зазначеній постанові Пленуму ВС України № 2 від 28.03.2008 р. Вказана прогалина чинного законодавства на практиці призводить до направлення до суду необґрунтованих подань слідчих, в яких висновки правозастосовувачів про необхідність проведення тієї чи іншої слідчої дії майже нічим не підтверджені. Узагальнення практики розгляду судом подань органів досудового розслідування показало, що судді досить часто відмовляють у їх задоволенні, саме з мотивів відсутності їх належного обґрунтування. Зокрема, стосовно проведення обшуку в житлі або, наприклад, у банківській установі, загальною в усіх постановах суду про відмову в задоволенні подань слідчих є вимога суддів наводити конкретні факти на підтвердження необхідності проведення саме цієї слідчої дії і неможливості отримати необхідні докази шляхом проведення виїмки. Так, відмовляючи в задоволенні подання слідчого при проведенні обшуку в офісі юридичної особи, суд вказав, що в поданні органу досудового слідства не за-

значено, які саме бухгалтерські та інші документи, що мають значення для встановлення істини по справі, можуть знаходитися в даному приміщенні та чому вони не можуть бути здобуті шляхом проведення виїмки. У поданні слід обов'язково вказувати на докази, що підтверджують необхідність проведення саме такої слідчої дії, і ці докази мають бути досліджені суддею за поданими матеріалами. На окрему увагу заслуговують критерії обґрунтованості ступеня імовірності знаходження того чи іншого предмета в певному приміщенні або місці чи в якої-небудь особи (диспозиція ч. 1 ст. 177 КПК). Оскільки в законі можливість проведення обшуку пов'язана з ситуативною оцінкою достатності для цього підстав, такі критерії, як правило, виробляються практикою. Остання ж по мірі реформування кримінально-процесуального законодавства виявляє тенденцію посилення вимогливості суддів щодо ступеня імовірності знаходження тих чи інших предметів або документів у певному місці як достатньої підстави для проведення слідчої дії [1, с. 233-234].

Справедливо зазначив І.Л. Петрухін, дотепер існує думка, що однієї лише спорідненості особи, в якій планується здійснити обшук, з обвинуваченим достатньо для проведення обшуку. Близькі дружні відносини з обвинуваченим нерідко також стають підставами для проведення обшуку. Таким чином, обшуки проводяться щодо широкого кола осіб та суттєво зачіпляють права громадян. Однієї лише спорідненості чи близького знайомства з обвинуваченим недостатньо для проведення обшуку. Необхідними є дані про те, що шукані речі знаходяться в певної особи. Недопустимими є огульні, повальні обшуки на розсуд слідчого у всіх причетних до обвинуваченого осіб [9, с. 212-213].

О.Г. Шило, Н.В. Глинська вказують на те, що важливим аспектом розглядуваної проблеми є правові наслідки надання до суду необґрунтованого подання органу досудового слідства. Вважаємо, що таким наслідком має бути постановою судді про відмову в проведенні запитованої слідчої дії [1, с. 235]. Н.В. Глинська вірно вказує, що, як і будь-яка інша діяльність, обґрунтування має свій об'єкт. Без об'єкта обґрунтування не може бути реалізований відповідний йому процес, інакше кажучи, обґрунтування буде безпредметним. Звідси – важливість теоретико-прикладного дослідження названого феномена [10, с. 15]. Під *об'єктами* у діалектико-матеріалістичній теорії пізнання розуміються "фрагменти матеріального світу або їхні зв'язки, матеріальні знаки або структури, на які спрямована практична і теоретична діяльність суб'єкта" [11, с. 14]. П.В. Копнін зазначає, що об'єкт – це не просто будь-який предмет природи, а предмет, включений у сферу діяльності людини. Він сам по собі як об'єктивна реальність існує незалежно від свідомості людини, а стає об'єктом, вступаючи у взаємодію із суб'єктом [12, с. 68].

Висновки. Отже, як вірно підсумовує Н.В. Глинська, об'єкт – це те,

на що спрямовується обґрунтування. А оскільки обґрунтуванню підлягає будь-яке рішення, прийняте у сфері кримінального судочинства, то таким об'єктом правового обґрунтування виступають *кримінально-процесуальні рішення*. Для оволодіння будь-яким об'єктом пізнання потрібен суб'єкт. При здійсненні обґрунтування кримінально-процесуальних рішень таким суб'єктом виступає особа, яка приймає рішення: слідчий, прокурор, суддя або суд. Без системи взаємопов'язаних дій, що утворюють у своїй єдності діяльність, спрямовану на пізнання конкретного об'єкта з метою ухвалення відповідного рішення, не може бути і процесу обґрунтування. У той же час, як уже зазначалося, без об'єкта, що підлягає пізнанню, діяльність суб'єкта буде безпредметною, позбавленою пізнавального характеру. У такому випадку не можна буде прийняти те чи інше рішення, отже, у справі не буде того об'єкта, який необхідно було б обґрунтувати [10, с. 16]. На наш погляд, означені питання вимагають однозначного розуміння і тлумачення, що можливо лише у результаті подальших ґрунтовних наукових пошуків.

Бібліографічні посилання

1. *Шило О.Г., Глинська Н.В.* Якість кримінально-процесуальних рішень, що приймаються на досудовому розслідуванні // Питання боротьби зі злочинністю: Зб. наук. праць / Ред. кол.: В.І. Борисов (голов. ред.) та ін. – Х., 2009. – Вип. 17. – С. 223-236.
2. *Гребеньков Г.В., Фіолевський Д.П.* Юридична етика: Навч. посіб. – К., 2004.
3. Рішення Конституційного Суду України від 8.07.2003 р. по справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України про відповідність Конституції України (конституційність) положень ст. 150 Кримінально-процесуального кодексу України щодо тяжкості злочину (справа про врахування тяжкості злочину при застосуванні запобіжного заходу): Зб. – К., 2006.
4. Рішення Європейського суду з прав людини // Офіційний вісник України. – 2008. – № 31. – С. 289-295.
5. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України щодо офіційного тлумачення положень ч. 3 ст. 80 Конституції України (справа про депутатську недоторканність) від 27 жовтня 1999 р. № 9-рп/99 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 44. – Ст. 71.
6. *Зеленецький В., Лобойко Л.* Критерії оцінки ефективності діяльності органів кримінального переслідування в Україні // Вісник академії правових наук України. – 2009. – № 2(57). – С. 185-197.
7. *Гоміен Д.* Комментарий к «Европейской конвенции о защите прав человека». – Страсбург, 1995.
8. Про деякі питання застосування судами України законодавства при дачі дозволів на тимчасове обмеження окремих конституційних прав і свобод людини і громадянина під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, дізнання та досудового слідства: Постанова пленуму Верховного Суду України № 2 від 28 березня 2008 р.: Зб. – К., 2008.
9. *Петрухин И.Л.* Судебная власть: контроль за расследованием преступлений. – М., 2008.
10. *Глинська Н.В.* Обґрунтування рішень у кримінальному процесі: Дис. ... канд. юрид. наук. – Х., 2003.
11. *Бажан В.В., Дьшлевый П.С., Лукьянец В.С.* Диалектический материализм и проблема реальности в современной физике. – К., 1974.
12. *Копнин П.В.* Введение в марксистскую гносеологию. – К., 1966.

Надійшла до редакції 03.08.2011